

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Тур Ірини Юріївни на тему «Кримінально-правова та кримінологічна характеристика умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства (стаття 270-1 Кримінального Кодексу України)», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 ПРАВО за спеціальністю 081 ПРАВО

На засіданні кафедри права за участі:

голови засідання – д.ю.н., професора В. І. Павликівського В. І.;

наукового керівника – д.ю.н., професора, в.о.ректора О.М. Литвинова;

співробітників кафедри:

д.ю.н, професора Ю. Б. Данильченко, д.ю.н., професора А. Х. Степанюка, д.ю.н., професора Н. Є. Філіпенко, к.ю.н, доцента, професора кафедри права С. Ю. Лукашевича, к.ю.н, доцента, професора кафедри права М. І. Фіалки, к.ю.н., к.ю.н., асистента С. В. Андренко, старшого наукового співробітника А. Є. Голубова, к.ю.н, доцента А. О. Гордеюк, к.ю.н., доцента С. Ф. Гуцу, к.ю.н, доцента Г. Ю. Каніщева, к.ю.н, доцента Л. М. Мандрики, к.ю.н, доцента В. В. Мельника, к.ю.н, старшого дослідника, доцента В. Р. Остропільця, к.ю.н, доцента А. М. Стебелева, к.ю.н, доцента Н. А. Федосенко, к.ю.н, доцента, завідуючого відділом аспірантури та докторантури В. Б. Селевко, , к.ю.н., ст.викл. О. О. Андрєєвої, к.ю.н., ст.викл. К. Є. Шевелева, ст. викл. І. Ю. Тур, асистента В. М. Турської, провідного інженера Т. М. Лазаревої, старшого лаборанта В. Л. Ємця (серед присутніх фахівців ХАІ – 5 д.ю.н. та 14 к.ю.н. в галузі 08 Право), відбулася публічна презентація дисертаційної роботи Тур Ірини Юріївни на тему «Кримінально-правова та кримінологічна характеристика умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства (стаття 270-1 Кримінального Кодексу України)».

На підставі обговорення змісту презентації дисертаційної роботи, ухвалено висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (результати голосування – одноголосно).

1. Актуальність теми дослідження. З моменту прийняття закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення в житлово-комунальному господарстві» минуло більше 10 років. Строк, який в повній

мірі дає можливість підтвердити або спростувати мотиви законодавця щодо необхідності впровадження кримінальної відповідальності за умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства (ст. 270-1 КК України). Як зазначали автори законопроекту у 2011 р., запровадження кримінальної відповідальності дозволить запобігти випадкам травмування та загибелі громадян, пов'язаним із умисним пошкодженням сторонніми особами об'єктів житлово-комунального господарства, а також захистити зазначені об'єкти від кримінально протиправного впливу.

Однак, на сьогодні слід констатувати відсутність очікуваного законодавцем результату. За період 2011-2023 рр. обліковано лише 164 кримінальних правопорушення за ст. 270-1 КК України, за якими лише у 9 кримінальних провадженнях пред'явлено підозру. В той же час, 71 провадження протягом цього часу було закрито за п.п. 1, 2 ст. 284 КПК України, а саме за відсутності події або складу кримінального правопорушення.

Вищевказане свідчить про значні проблеми, що супроводжують законодавчу та правозастосовчу практики у сфері протидії умисному знищенню або пошкодженню об'єктів житлово-комунального господарства.

Про беззаперечну актуальність теми дослідження свідчить також і ситуація на об'єктах житлово-комунального господарства в третю річницю військової агресії проти України. На січень 2024 року внаслідок російської агресії пошкоджено або знищено понад 250 будівель, сума загальних збитків інфраструктурі України становить майже 155 мільярдів доларів США. Не викликає заперечень і той факт, що дії осіб, які співпрацюють із країною-агресором і виконують злочинні накази, спрямовані на порушення роботи цих об'єктів, завдають значної шкоди мирному населенню України та створюють загрозу життєдіяльності цілих регіонів. Вивчення цієї тематики є важливим не лише для відновлення справедливості, але й для посилення національної безпеки, стабільності житлово-комунальної сфери та підтримання нормальних умов життя мирного населення в умовах воєнного часу. Таким чином, умови війни посилюють необхідність вивчення механізмів виявлення, запобігання та притягнення до відповідальності за такі злочини. Системний підхід до вирішення цих проблем, що включає як технічні, так і правові аспекти, сприятиме посиленню національної безпеки, стабільності ЖКГ та збереженню нормальних умов життя для громадян навіть у часи воєнного стану.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного аерокосмічного університету імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» 29.12.2022 р. (Протокол № 5) зі змінами від 23.10.2024 р. (Протокол № 3). Тема дослідження узгоджується з Пріоритетними напрямками фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, затвердженими Національною академією правових наук України та Концепцією розвитку кримінологічної науки в Україні на початку ХХІ ст., схваленою Координаційним бюро з проблем кримінології Національної академії правових наук України. Тема також відповідає основним науковим напрямкам та найважливішим проблемам фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України на 2019–2023 роки, затвердженим постановою Президії Національної академії наук України від 30 січня 2019 року № 30, а саме підпункту 3.4.2.7 (Кримінальне право, кримінологія, судоустрій) та тематиці наукових досліджень кафедри права гуманітарно-правового факультету «Правові засади стійкості та сталого розвитку критичної інфраструктури», затвердженої 23.04.2024р. № 0124U002897.

3. Наукова новизна отриманих результатів.

1. Обґрунтовано, що терміни умисне «знищення» та «пошкодження» у досліджуваному складі злочину характеризують суспільно небезпечні наслідки, а не суспільно небезпечне діяння. У зв'язку з цим, об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ст. 270-1 КК України містить три самостійних види суспільно небезпечних наслідків: основний – знищення чи пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства, проміжний – неможливість експлуатації чи порушення нормального функціонування таких об'єктів, похідний – небезпека для життя чи здоров'я людей або майнова шкода у великому розмірі.

2. Доведено, що на відміну від кримінальних правопорушень проти власності суспільно небезпечними наслідками умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства у вигляді майнової шкоди у великому або особливо великому розмірі визнаються майнові збитки, які враховують як вартість знищених або пошкоджених об'єктів житлово-комунального господарства, так і вартість відновлювальних робіт на зазначених об'єктах.

3. Запропоновано виключити з санкції ч. 1 ст. 270-1 КК України такий вид покарання як виправні роботи та обмеження волі і доповнити санкцію за умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства покараннями у виді громадських робіт від шістдесяти до двохсот сорока годин і пробаційного нагляду строком від одного до п'яти років.

4. Аргументовано необхідність диференціації кримінальної відповідальності за ст. 270-1 КК України за допомогою кваліфікуючих ознак у вигляді спеціальної повторності (ст. ст. 194, 194-1, 270-1 292, 347, 352, 378, 399 КК України) та співучасті за попередньою змовою групою осіб.

5. Здійснено комплексну кримінологічну характеристику умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства як кримінально-протиправного явища в Україні. Досліджено якісні та кількісні показники умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства, а також інших однорідних посягань на об'єкти власності за 2011–2023 роки.

6. Запропоновано перспективні шляхи удосконалення спеціально-кримінологічних заходів протидії умисному знищенню або пошкодженню об'єктів житлово-комунального господарства. Наголошено, що важливою складовою ефективності впровадження зазначених заходів виступає необхідність розширення суб'єктів протидії даному виду злочинності за рахунок власників об'єктів житлово-комунального господарства.

7. Запропоновано нову редакцію ст. 270-1 КК України, що сприятиме підвищенню ефективності правозастосування та протидії злочинним проявам у сфері функціонування об'єктів житлово-комунального господарства.

4. Теоретичне та практичне значення результатів роботи.

Висновки та результати дослідження мають значення для кримінально-правової науки й практики, оскільки можуть бути використані:

- у науково-дослідній сфері – для подальшого дослідження питань, пов'язаних із застосування кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 210 КК України;

- у нормотворчій діяльності – для уточнення та вдосконалення окремих норм кримінального законодавства України;

- у правозастосовній діяльності – для вдосконалення практики застосування кримінальної відповідальності та інших засобів кримінально-правового характеру за нецільове використання бюджетних коштів, здійснення

видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням;

- в освітньому процесі – під час підготовки навчально-методичних матеріалів для проведення занять з дисциплін «Кримінальне право».

5. Апробація/використання результатів дисертації.

Результати досліджень автора обговорювались на наступних конференціях:

1. Тур І. Ю. Кримінологічна характеристика суб'єкту умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства (ст. 270-1 КК України). Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності: збірник матеріалів засідання № 7 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 29 березня 2024 р.). Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2024. 502 с. С. 97-101.

2. Тур І. Ю. Кримінологічна характеристика умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства (кількісні показники) // Протидія організованій злочинності і корупції в умовах збройного конфлікту: досвід та перспективи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції з нагоди 5-річчя створення Департаменту стратегічних розслідувань НПУ (м. Кропивницький, 4 жовтня 2024 р.) / Донецький державний університет внутрішніх справ; Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України. Кропивницький, 2024. С. 98-101.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Тур І. Ю., Андрєєва О. О., Остропілець В. Р. Вплив глобалізації на розвиток права // Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 22-23 березня 2023 р.). ЛА НАУ, 2023.

368 с. С. 115-118.

2. Тур І. Ю. Використання спеціальних знань при здійсненні судово-економічної експертизи // Забезпечення стійкості в складних умовах: : збірник матеріалів доповідей учасників міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (Харків - Брістоль, 8 червня 2023 р.). Харків: Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», University of Bristol, 2023. , 2023. 288 с. С. 260-263.

6. Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами науково-технічної експертизи дисертація Тур Ірини Юріївни визнана оригінальною роботою, яка виконана самостійно і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Зміст основних розділів дисертації перевірено 20.11.2024р. на наявність текстових запозичень в системі «TURNITIN», в порівнянні з файлами бібліотеки корпоративного облікового запису Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». Текст рукопису дисертаційної роботи не містить ознак академічного шахрайства.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 3 наукові публікації, у тому числі:

1. Тур І. Ю. Покарання за умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства. Вісник кримінологічної асоціації України. Том 29. № 2 (2023): С. 92-101. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2023.2.24>.

2. Iryna Tur. Peculiarities of deliberate destruction or endamage-ment of public utilities (Article 270–1 of the Criminal Code of Ukraine). Archives of Criminology and Forensic Sciences No 2 (8). 2023. P. 121-130. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.8.2023.10>.

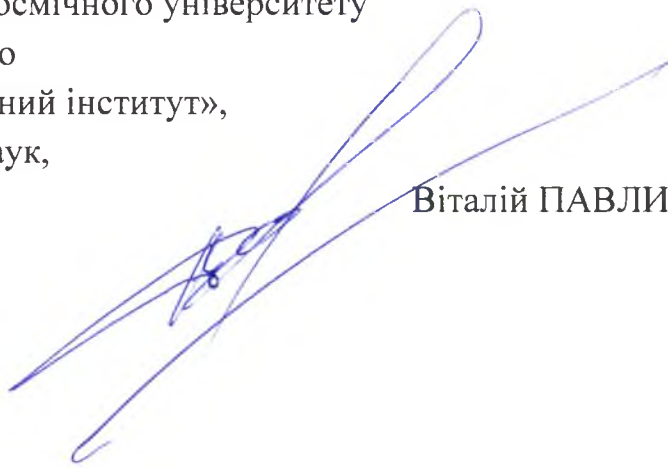
3. Тур І. Ю. Майнова шкода як похідний наслідок умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства. Вісник кримінологічної асоціації України. Том 31. № 1 (2024): С. 92-101. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2024.1.07>.

8. Висновок наукового керівника

Виконання індивідуального навчального плану, індивідуального плану наукової роботи, досягнення результатів навчання за відповідною освітньо-науковою програмою та написання дисертації Тур Іриною Юріївною – вважаю успішним. Дисертаційна робота є результатом самостійного дослідження, завершеною науковою працею, яка містить наукову новизну. Вона виконана на належному науковому рівні та відповідає встановленим вимогам до дисертацій докторів філософії, і може бути рекомендована до захисту, а її автор Тур Ірина Юріївна, до присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Вважаємо, що дисертаційна робота Тур Ірини Юріївни «Кримінально-правова та кримінологічна характеристика умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства (стаття 270-1 Кримінального Кодексу України)», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44). Відтак, може бути представлена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Головуючий
на засіданні кафедри Права
Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»,
доктор юридичних наук,
професор

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ